

En utställning om Arkeologi på Lovö.

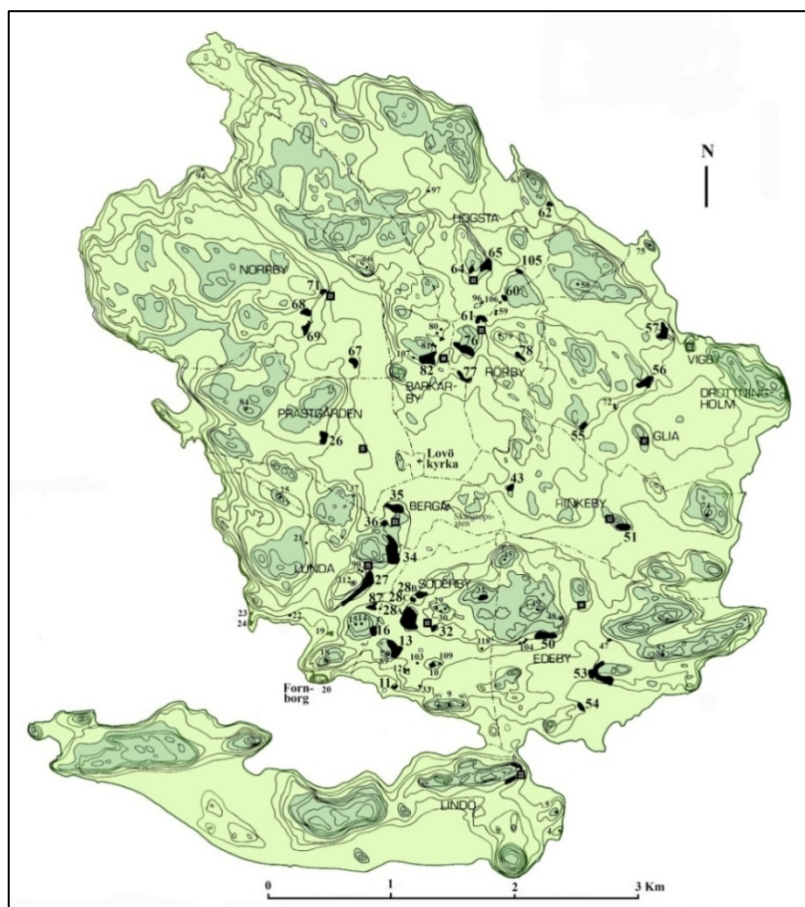
Lovö är rikt på fornlämningar. Arkeologiska institutionen vid Stockholms universitet har bedrivit utgrävningar och arkeologisk forskning på Lovö under åren 1958-2007 (50 år). Flera tusen studenter har genom åren seminariegrävt på Lovö. Denna utställning är ett litet exempel på vad som framkommit.

Exempel på publicerad arkeologisk litteratur om Lovö finns i hembygdsföreningens skrift *Forntiden på Lovö. Stenålder, bronsålder, järnålder* (2018) av Bo Petré.

Se även: www.lovohembygd.com

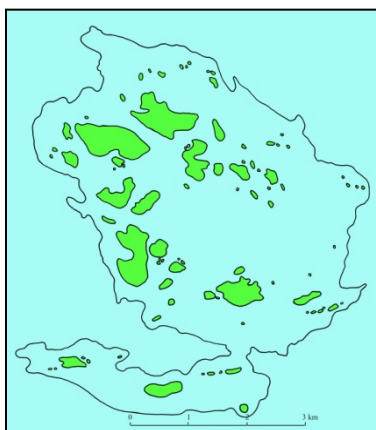
Utställningen arrangeras av Lovö hembygdsförening.

Text och bilder av Bo Petré.

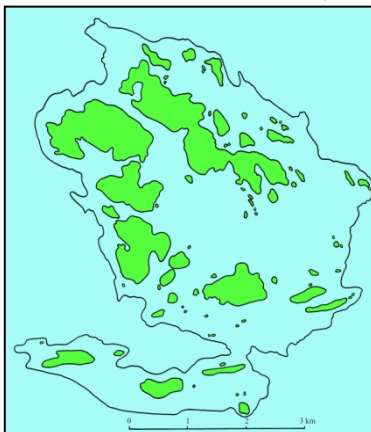

Lovö med fornlämningar (Raä-nr) och gårdar (kvadrater).

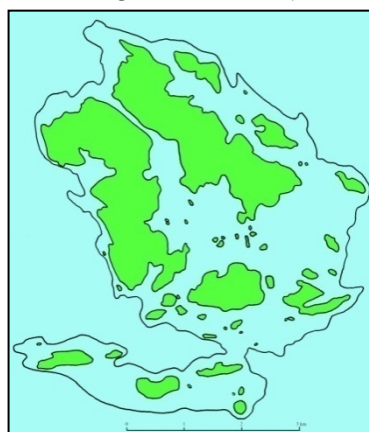
Lovö reser sig ur havet (Yttre linje=nutid)

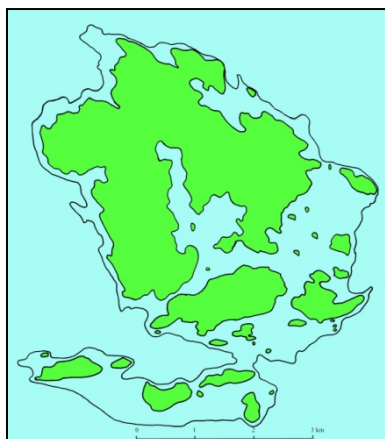
**Stenålder, 30 m.ö.h.
= 3000 f.Kr.**

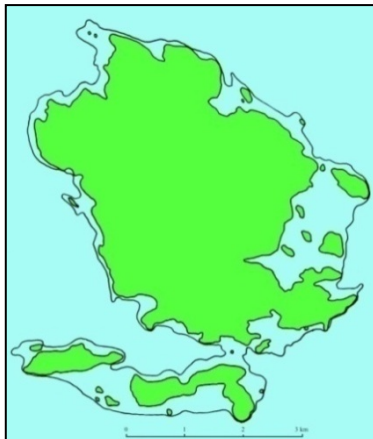
**Stenålder 25 m.ö.h.
= 2500 f.Kr.**

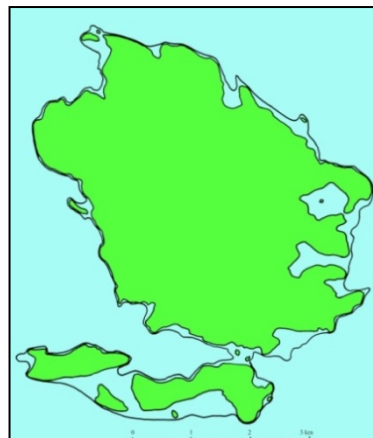
**Stenålder 20 m.ö.h.
= 2000 f.Kr.**

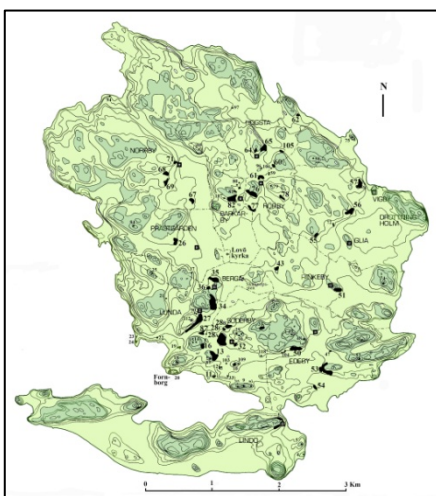
**Bronsålder, 15 m.ö.h.
= 1000 f.Kr.**

**Äldre järnålder,
10 m.ö.h. = Kr.f.**

**Yngre järnålder
5 m.ö.h. = 800 e.Kr.**

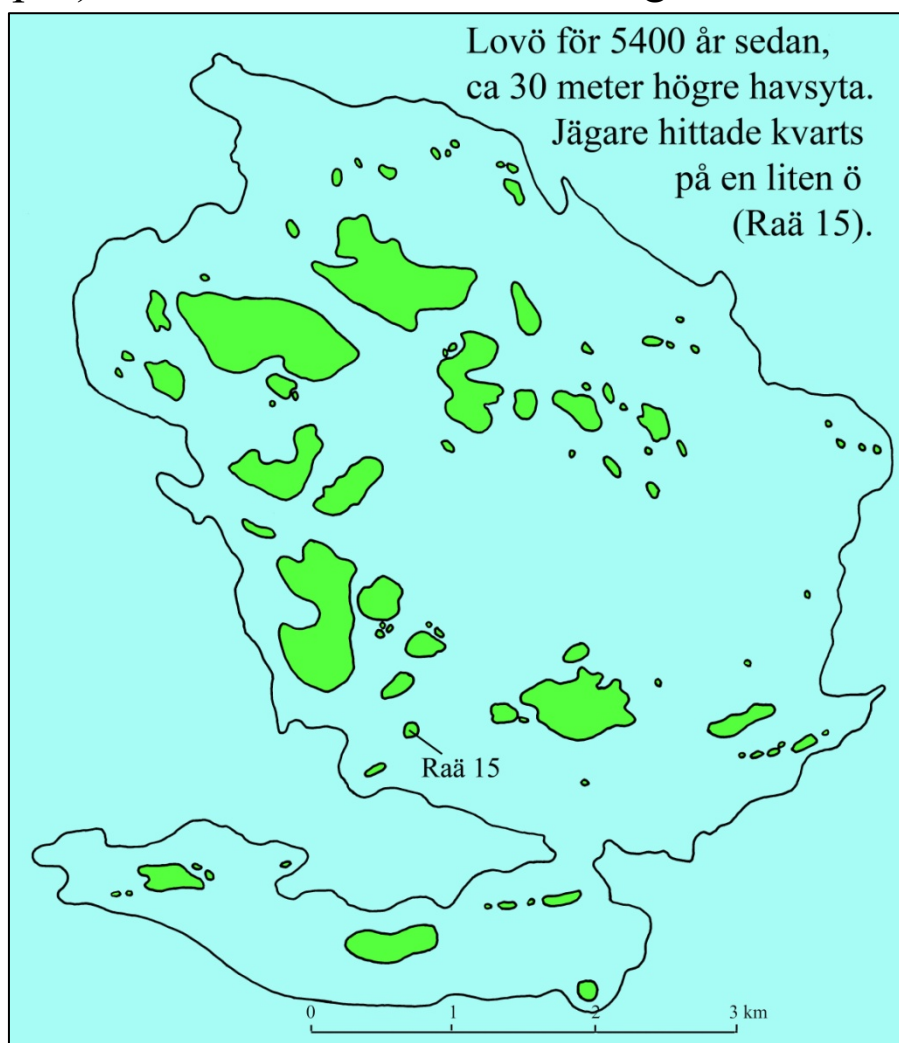

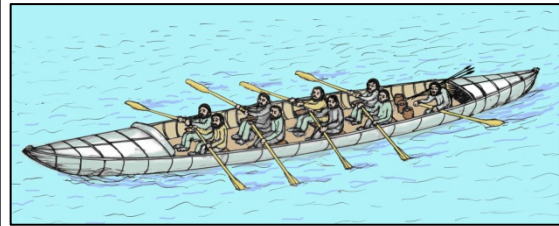
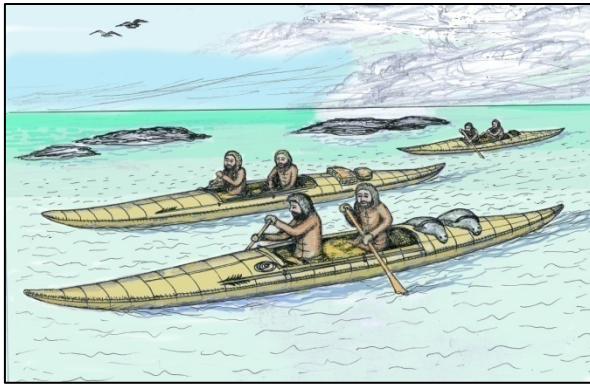
Lovö i nutid med fornlämningar (Raä nr) och gårdar (kvadrater).

Stenålder på Lovö (ca 3400 f.Kr. – 1700 f.Kr.)

De första människorna

Inlandsisen smälte sakta bort i Mälارområdet för ca 9000 år sedan. Lovö låg då helt under havets yta. För 5400 år sedan kom några jägare paddlande för att jaga. Havsytan låg då drygt 30 meter högre än idag. På en liten ö med flata klippor ca 400 meter nordöst om nuvarande Lunda gård hittade jägarna vit kvarts i berget som de tillverkade pilspetsar och skrapor av och som de använde i jakten på säl, fågel och fisk. Kwartssplitter från tillverkningen ligger kvar ännu idag på denna s.k. **kvartsslagplats** (Raä 15). Där har arkeologerna påträffat två pilspetsar och några skrapor (kölskrapor) av vit kvarts från tillverkningen.

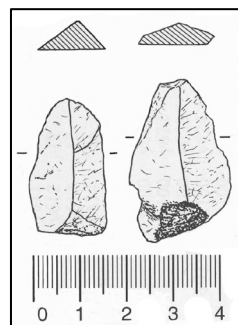

Jägare kom paddlande för att jaga säl, fågel och fisk.

Man slog kvarts ur berget och tillverkade pilspetsar och skrapor som användes i jakten. Skrapan från kvartsslagplatsen (Raä 15) passar perfekt i handen för en högerhänt person. Eggen är utmed tummen.

Två *pilspetsar* och några *skrapor* av vit kvarts har hittats samt massor av kvartssplitter från tillverkningen.

En boplats från den gropkeramiska kulturen

En boplats från stenålderns **gropkeramiska kultur** finns vid Lunda på Lovö (Raä 27). Den låg på en strand ca 28 meter över dagens havsytta och är från tiden ca 2500 f.Kr. Lovö bestod då fortfarande endast av små öar och med stora havsytor runt om.

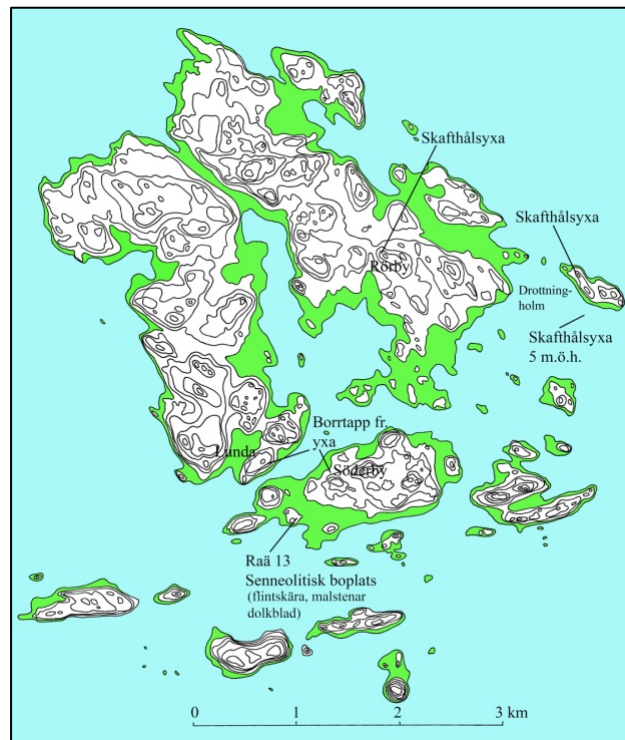
I mitten av den lilla boplatsen fanns ett stort *stolphål* från en stolpe (60 cm i diameter och 90 cm djupt) – stod där en kraftig tältstolpe eller en offerpåle/totempåle?

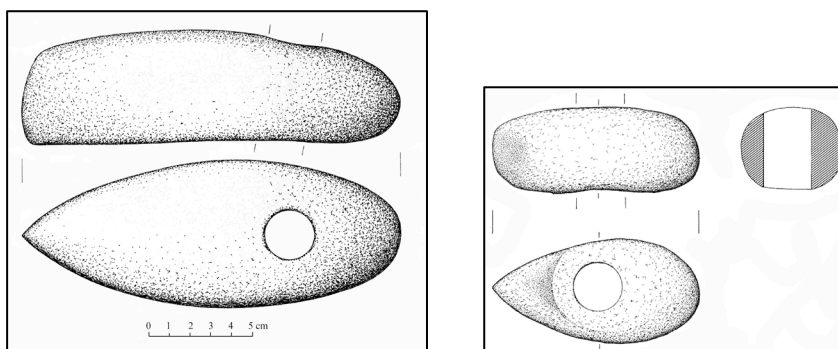
Runt stolpen fanns *keramikskärvor*, en *skrapa* och en *benharpun*.

Slutet av stenåldern (Senneolitikum ca 2300-1700 f.Kr.) De första bönderna på Lovö för 4000 år sedan.

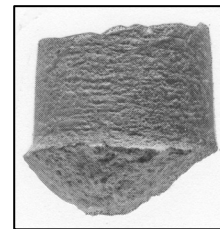
På en liten boplatz söder om Söderby gård (Raä 13) har påträffats bl.a. *malstenar*, en *flintskära* (fragment) och en *flintdolk* (fragment) samt tänder från kor och får.

Genom landhöjningen bildades ny mark (grön ovan) och växtligheten ökade. På några ställen på Lovö har *stenyxor* hittats. Kanske har de använts till skogsröjning för att skapa odlingsmark.

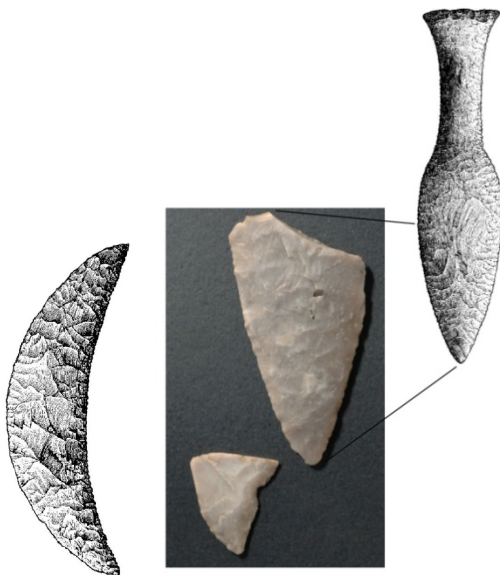

Stenyxor (scaftålsyxor) från Lovö. Yxan till höger har använts flitigt och är omslipad många gånger.

Borrtapp

Stenyxor med skafthål har tillverkats på Lovö. Man borrade ur hålet i yxan med rörben från får eller gris. En drillborr och kvartssand användes. I mitten av röret bildades en *borrtapp*. Två borrtappar har påträffats på Lovö. På en av borrtapparna finns ca 50 räfflor. Ca 50 gånger fick man lägga i ny slipsand i hålet innan borrtappen kunde knackas ut ur hålet.

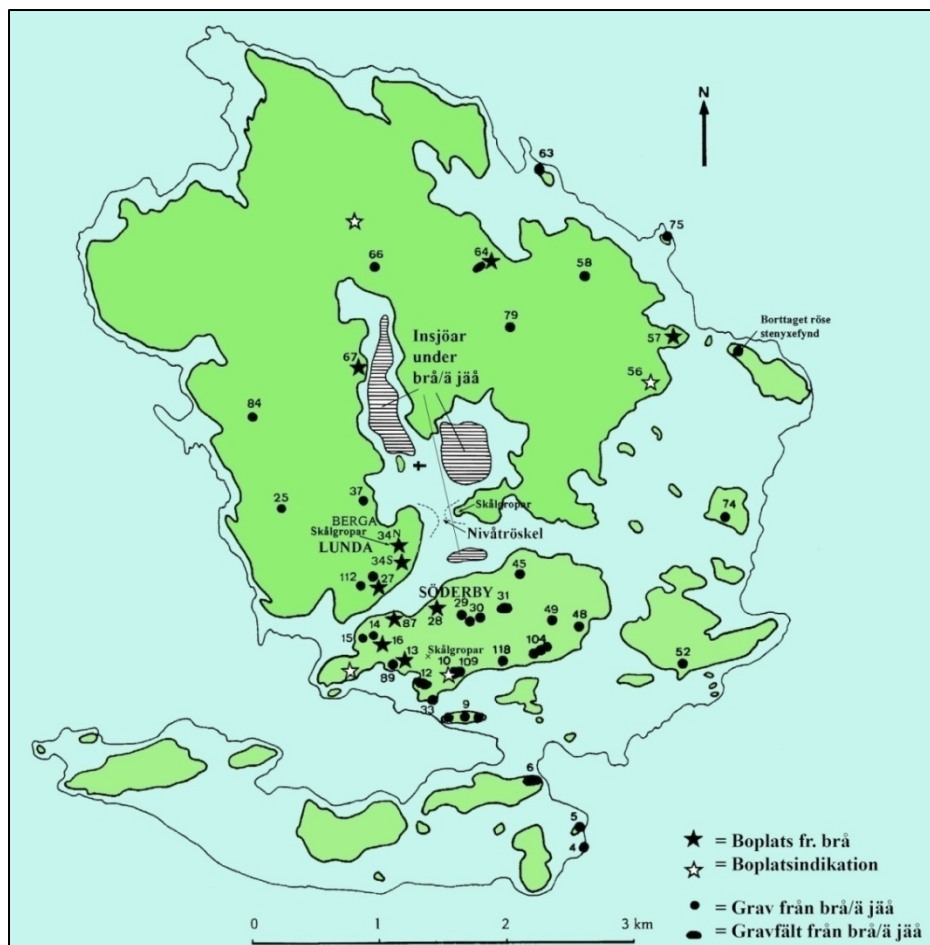

En flintskära, en flintdolk och malstenar från Söderby.

Fynden tyder på de första bönderna på Lovö för ca 4000 år sedan. Man odlade och hade kor och får.

Bronsålder på Lovö (1700 f.Kr. – 500 f.Kr.)

Bronsåldern är herdarnas och boskapsskötselns tid. Man brukade även jorden. Lämningarna utgörs av ca 30 *gravar* (rösen och stensättningar), ett 10-tal *boplatser* och några platser med *skålgropar* (inhuggna runda fördjupningar).

Under bronsåldern fanns först en havsvik i mitten av Lovö. Havsytan stod ca 15 meter högre än idag. Dagens åkerytor var då långgrunda vassvikar. Genom landhöjningen bildades tre insjöar i mitten av Lovö. Mycket pollen från enbuskar tyder på att landskapet var kraftigt betat av kor och får. Den biologiska mångfalden med insjöarna, vassvikarna, våtängarna och havet runt om var stor. Man kunde odla på högt liggande glaciallera.

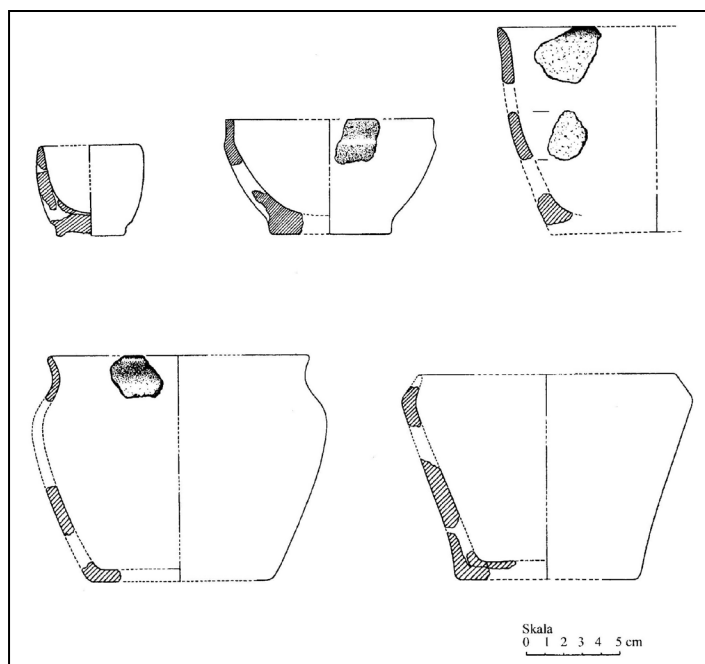
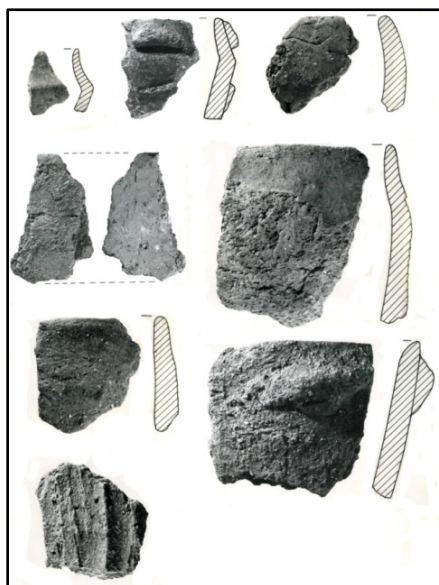
Boplatserna är 20-70 meter stora och innehåller svartjordslager med skärvsten (knytnävsstora skarpkantiga eldskadade stenar), keramikskärvor, husplatser (terrasser) med stolphål och härdar. De flesta boplatserna är från yngre bronsålder.

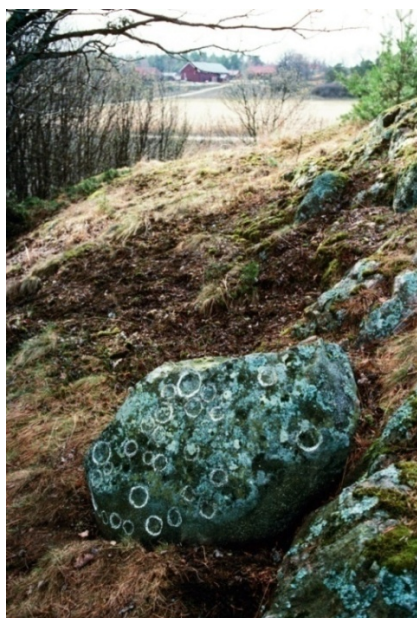
På en boplatz mellan Berga och Lunda (Raä 34S) finns stolphål och tätt liggande terrasser samt bl.a. massor av skärvsten och keramik. Jorden är sotsvart, fet och fosfatrik. Ben från kor, får/getter och svin har påträffats. Har man slaktat boskap här?

Massor av s.k. **skärvstenar** finns på boplatserna, liksom **knackstenar** och **keramikskärvor**.

Det är vanligt med många olika typer av *keramik* från bronsåldersboplatser och i gravar – från små koppar till kärl stora som hinkar. På boplatserna ligger keramikskärvorna ofta tillsammans med skärvstenar och knackstenar runt en härd där jorden är sotsvart och fet (med höga fosfatvärden).

Skålgropar finns på lösa stenblock (Berga gård i bakgrunden) och i fast håll (Raä 34N). Här är de markerade med krita.

Gravarna från bronsålder på Lovö (ca 30 rösen och stensättningar) ligger spridda högt på berg över stora delar av ön. Ca 10 är undersökta. Gravfynd är ovanliga, endast brända ben från människa brukar finnas. Från slutet av bronsåldern finns små gravfält intill boplatserna med små stensättningar.

Bronsålar och *rakkniv* från slutet av bronsåldern som påträffats i bronsåldersgravar vid Lunda och Söderby.

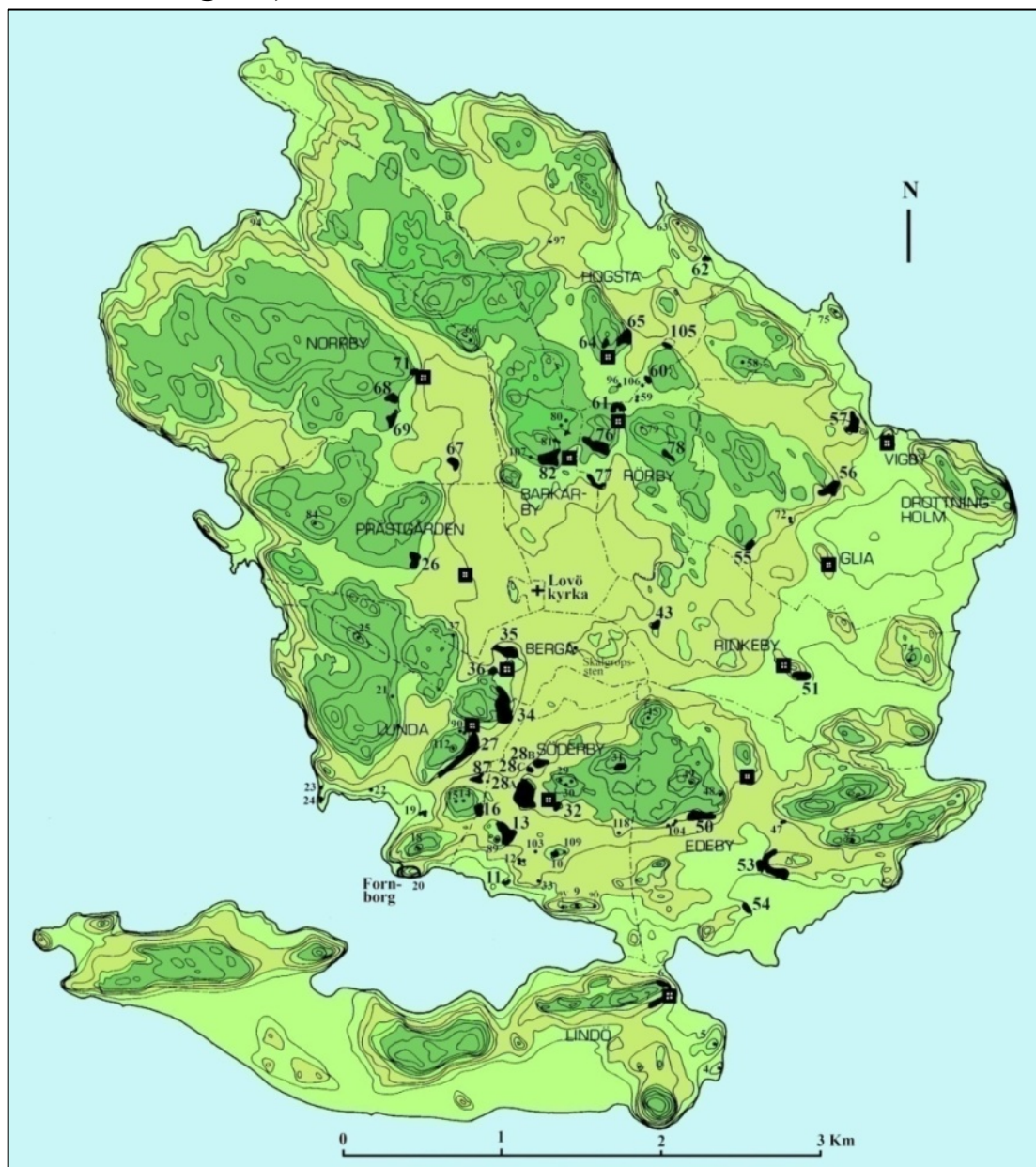

En magnifik *halsring* av gedigen brons, tre *armringar* och en *bronsnål* med upprullat huvud påträffades i kanten av en vikingatida grav (A37) vid Söderby Raä 28. Fynden kommer från en mäktig bronsåldersperson. Under vikingagravarna fanns en bronsålderboplats och några bronsåldersgravar. Fynden kan komma från någon av bronsåldersgravarna. Kanske vikingarna lagt fynden där för att stärka tillhörigheten till sina förfäder?

Järnåldern på Lovö (500 f.Kr. - 1050 e.Kr.)

Äldre järnålder 500 f.Kr. – 500 e.Kr. (Förromersk järnålder, Romersk järnålder, Äldre folkvandringstid).

Yngre järnålder 500 e.Kr. – 1050 e.Kr. (Yngre folkvandringstid, Vendeltid, Vikingatid).

Lovö med fornlämningar. Sammanlagt finns över 1000 gravar fördelade på bl.a. 36 gravfält. Raä nr=Riksantikvarieämbetets fornlämningsnummer. Kvadrater=historiska gårdslägen. Det fanns 12 gårdar vid forntidens slut på Lovö (som i nutid).

Järnålderns bönder

Järnåldern är böndernas och odlingens tid. De flesta var bönder men det fanns också handelsmän, hantverkare eller specialister. Man bodde i gårdar/byar. Kärnfamiljen var vanlig. Varje familj hade sin egen åkerjord som låg intill gården. Man odlade korn, vete, havre och råg. I närheten låg också familjegravfältet. Olika sociala klasser återspeglas i gravarna. Vissa var rikare än andra.

Varje familj bestod av ca 4-7 personer. Husfrun och husbonden styrde kärnfamiljen. Man hade 2-4 barn. Äldste sonen ärvde gården. Farföräldrarna bodde kvar.

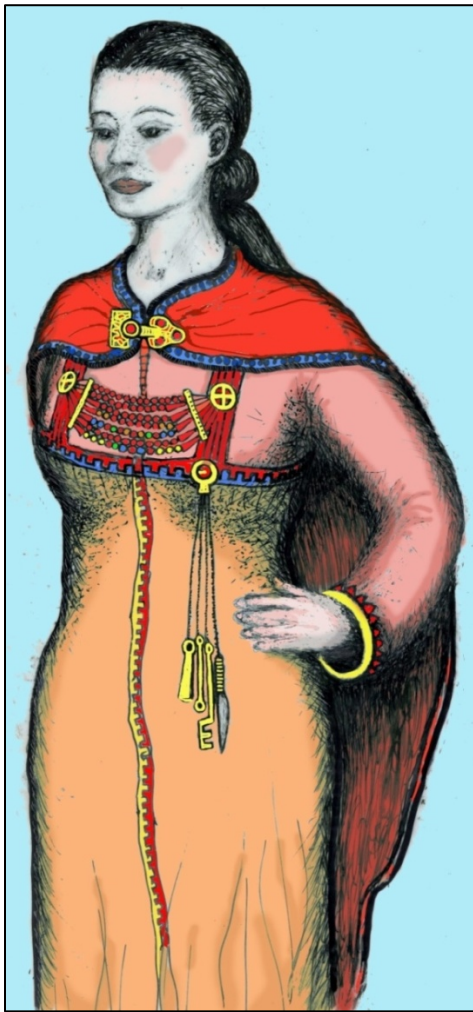
Bostadshusen var långhus med parställda stolpar som höll upp taket. En härd gav värme. Vintertid fanns djuren i ena halvan av huset. Varje gård och familj hade 8-10 kor samt får, höns och någon häst. Var och en, barn som vuxen, hade sin egen hund. Även katt var vanligt. Spåren från järnåldershusen är sedan länge bortodlade men de låg ungefär där dagens gårdar ligger idag. Samarbetet mellan gårdar och byar var nödvändigt. På Lovö fanns tolv gårdar vid forntidens slut (samma som i nutid).

En järnåldersgård kunde ha ett eller flera långhus samt några mindre ekonomibyggnader. Både Lunda och Söderby var byar med flera familjer. By- och familjegravfälten ligger runt om. Bildidé Bo Petré. Tecknare Ulf Ragnarsson.

De tolv gårdarna på Lovö har förhistoriska anor. Alla har egna gravfält. De äldsta bosättningsspåren finns vid *Lunda*, *Berga* och *Söderby* och är från stenålder. Gårdsnamnen är troligen från järnåldern med de äldsta namnen *Lunda* och *Berga* i centrum och *Söderby* söder därom och *Norrby* norr därom.

Varje gård/by på Lovö hade en hamnplats vid Mälaren. Båten var dåtiden viktigaste färdmedel. Man hade god kontakt med omvärlden genom besök på centrala handelsplatser som Helgö och Birka. Där har man kunnat byta till sig textilier/kläder, matvaror, smycken, redskap och allt som man inte själv kunde tillverka på gården. Även kringvandrande handelsmän och hantverkare förekom.

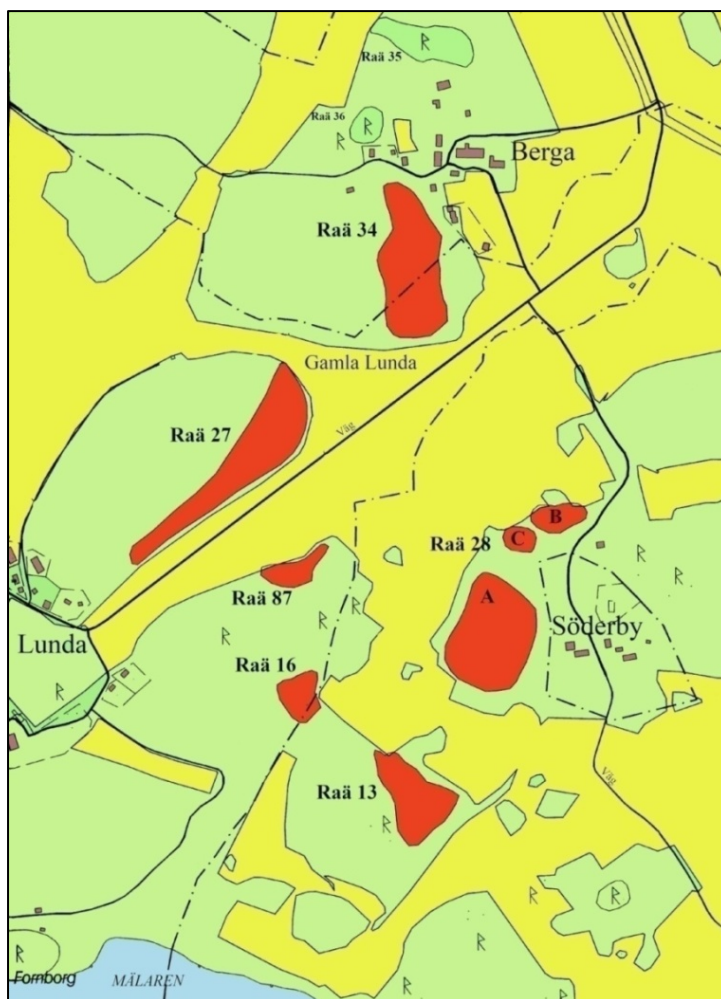
Den vendeltida husfrun i högtidsdräkt och den vendeltida husbonden som här är vapenutrustad – 600-tal e.Kr.

Fynden i gravarna varierar över tiden och följer det tidstypiska modet. Det gäller särskilt smycken och pärlmoden i kvinnogravar. Under 600-talet var röda pärlor vanliga (de röda damerna) och under 700-talet var blåa pärlor vanliga (de blåa damerna). Under vikingatid finns helt nya smycken och pärltyper, bl.a. av karneol och bergkristall.

I mansgravarna på Lovö finns ovanligt många vapen och särskilt i Söderbygravfältens mansgravar. Detaljer från svärd och sköldar är vanligast. Fanns det någon typ av bygdevärn?

Gravar och gravfält

De ca 36 kända gravfälten på Lovö med över 1000 gravar är huvudsakligen från yngre järnålder. De ligger intill de gamla gårdslägena. De flesta gravfälten vid Lunda, Berga och Söderby är undersökta i forskningssyfte (ca 460 gravar) och är återställda till ursprungligt utseende.

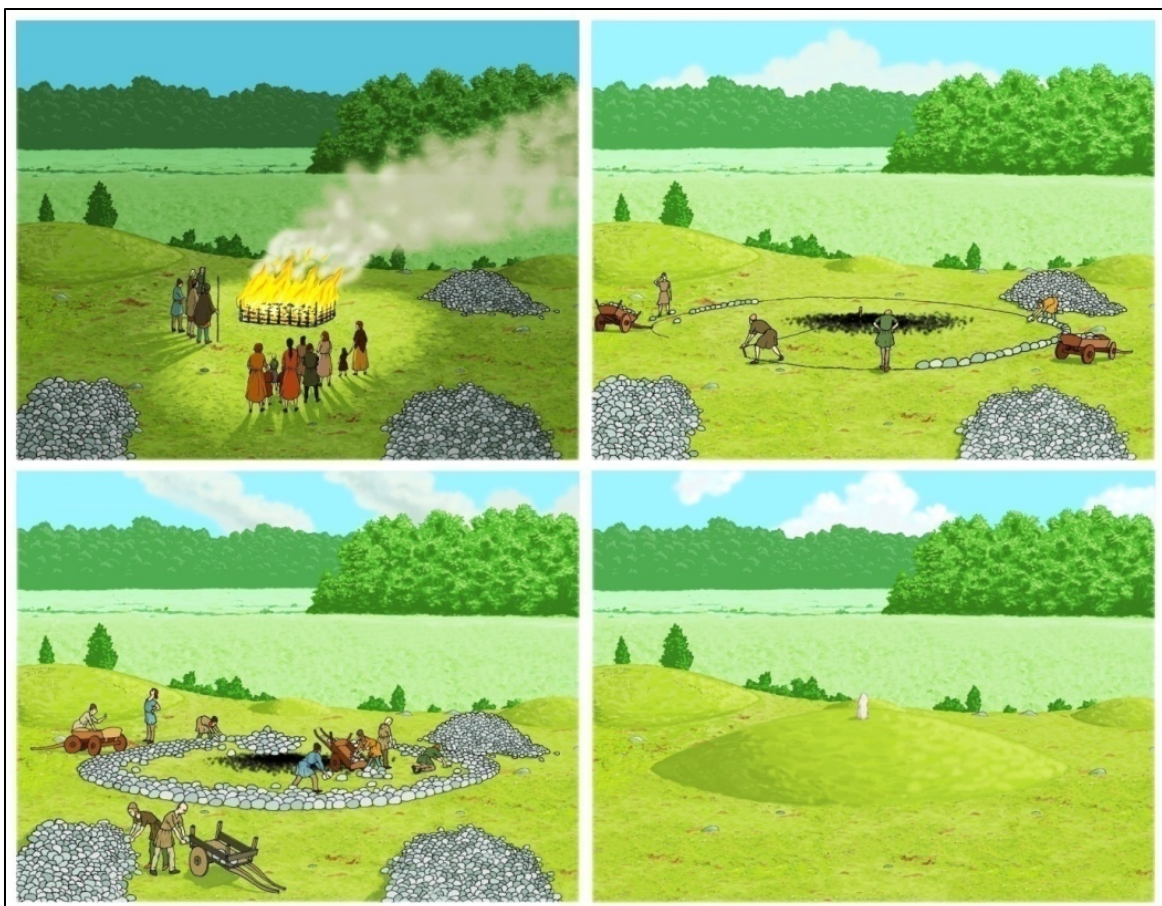

Gravar och gravfält i området vid Lunda, Berga och Söderby. De äldsta gravarna är från bronsålder(ca 1100 f.Kr.). De yngsta är från tidig medeltid (1100-tal e.Kr.). Varje gravfält har sina egna familjemedlemmar från sin egen gård/by men på några gravfält (bygravfält) finns flera familjer begravda i egna avdelningar. Rödmarkerade gravfält är undersökta. Streckade linjer = sentida gårdsägo gränser.

De döda brändes på bål och bålresterna begravdes i stensättningar eller högar på gravfältet intill gården/byn. Bålplats och gravplats var oftast densamma. Resan till dödsriket Hel eller Valhall var lång och mödosam och började i elden på bålet. Färden gick i båt, till häst eller till fots. Man fick med sig sina ägodelar på gravbålet och även offrade djur som skulle hjälpa till på resan eller i dödsriket.

En båtbegravning förbereds. Den döde är placerad i skeppet tillsammans med ägodelar, offrade djur, mat och dryck. På några timmar ska hela skeppet ha brunnit ned och resan till dödsriket har då påbörjats. Bildidé: Bo Petré, Teckning: Ulf Ragnarsson.

En grav med bålbrand och efterarbete som kan ha tagit lång tid och bestått av flera olika faser. Platsen för bålet och graven var noga bestämd – nära en tidigare begravd släkting. Efter bålet byggdes graven upp med stenar utifrån och inåt. En begränsande kantkedja lades ytterst. När stenpackningen var färdig täckte man med jord. I vissa mansgravar restes en bautasten i mitten och i vissa kvinnogravar lades ett runt vitbultat s.k. gravklot överst i mitten. Bildidé: Bo Petré, Teckning: Ulf Ragnarsson.

Alla som dog i familjen begravdes - såväl barn, vuxna som gamla. Ca 9-22% är barngravar. Inga trälar eller slavar blev begravda på familjegravfälten. Ibland är gravarna dubbelgravar med två eller fler individer - kanske man ville följa sin kära till nästa liv, eller bli begravd i samma grav.

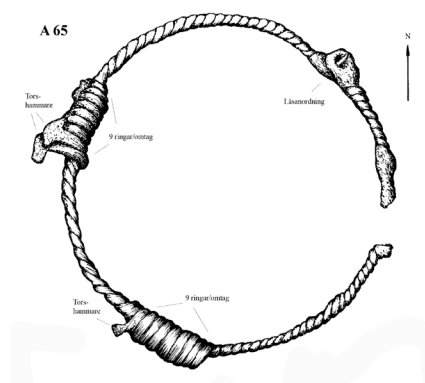
Gravarnas symbolspråk

Gravarna är fulla av gåtor och svårtolkad symbolik och för oss ibland obegripliga konstruktioner, t.ex. utbyggnader (sydvästportar), gravklot (i kvinnogravar), resta stenar (i mansgravar), olika kantkedjor, och olika former (runda, fyrkantiga, mångkantiga, treuddar). Som exempel kan nämnas att i en grav från 600-talet finns enbart *röda* stenar.

Stenstorleken i kvinnogravar är i medeltal några centimeter mindre än i mansgravar. De minsta stenarna finns i barngravar.

Efter bålbranden lades en del av de brända benen i ett keramikkrärl (benurna) som ställdes mitt i graven. Under vikingatid placerade man ofta en torshammarring överst på benen i urnan. Torshammarringen var en symbol för pånyttfödelse med kraft från de tre gudarna Oden (ringar), Tor (Torshammare) och Frej (spiralform, fruktbarhet).

En ofta återkommande *talmystik* kan ses i fyndmaterialet, t.ex. 3, 7, 9 och 12. Nio-talet är mycket vanligt och förekommer ofta i gränstillstånd, t.ex. mellan liv och död.

På denna Torshammarring från en vikingatida grav hade små ringar makats ihop med nio ringar i varje grupp (Odens ringar) och tre Torshammarrhängen. Halsringen har en vänstervriden spiralform (Frejs fruktbarhetssymbolik).

Benen berättar

Man kan få ut mycket information ur de brända benen i brandgravarna, t.ex. ålder, kön och ibland skador (t.ex. huggskador). Djur ingår nästan alltid. Vanligast är hund men ofta finns får/get, fågel(höns), svin, kossa, häst och ibland fisk.

I högstatusgravar finns ofta ett flertal djurarter. Ibland har man lagt den döde på en björnfäll eller så fick man med sig sin jaktfalk/hök som man jagat med (och två! hundar). I vissa högstatusgravar finns tre hundar av olika storlek – t.ex. Sankt Bernhard, Schäfer och Papillion.

Mängden brända ben i gravarna på Lovö varierar, från några enstaka bitar till 12 liter. Normalt brukar finnas 1-2 liter brända ben i en grav och dessa är från både människan och de offrade djuren. Alla ben från brandbålet finns inte med i en grav - endast en mindre mängd. Vad man gjort med resten är okänt.

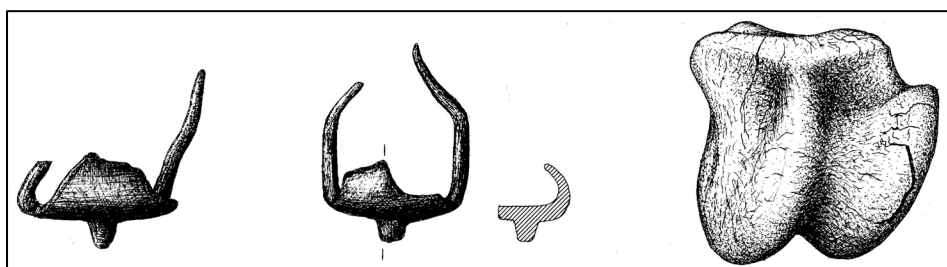

Brända ben från en brandgrav. Benen är från människa och olika offrade djur (hund, får/get m.fl.).

Resan till dödsriket

I den förhistoriska föreställningsvärlden (hedendomen) trodde man på återuppståndelse i ett dödsrike (Hel eller Valhall). För att komma dit var elden och branden på bålet mycket viktig och själva starten på resan. Man brändes med sina tillhörigheter och offrade djur. Kvinnorna fick med sig fina smycken och kläder och vackra pärlhalsband. Många män hade vapen. Svärd, spjut, sköld och pilspetsar var vanligt. Resan till dödsriket efter bålbranden var lång, kall och besvärlig och tog flera dagar. Man såg till att färdkost, färdmedel och bra redskap fanns med på bålet. Ofta har man begravts i en båt som brändes på gravplatsen. Eller så färdades man på häst eller till fots. Vanliga gravgåvor är isbroddar till människor och till hästar som skulle säkra den ”hala och kalla” vägen till dödsriket.

Man var vidskeplig och skrockfull och hade stor respekt för döden och de avlidna förfäderna. Vapenklingorna togs därför bort efter bålbranden, kanske för att den döde inte skulle kunna hämnas. Ibland lade man ut en kniv i marken vid graven för att skydda de efterlevande (eller för att skydda den gravlagde?).

Isbroddar (t.v.) skulle säkra den hala vägen till dödsriket. Dödgudinnan Hel kunde möta upp på sin halta häst. Ett mellanfotsben från häst (t.h.) skulle blidka gudinnan och den halta hästen.

Kristendomens påverkan

Under vikingatiden påverkades folket av den kristna missionen. Detta innebar bl.a. att man började begrav de döda obrända i s.k. skelettgravar och oftast utan gravfynd – kanske endast en järnkniv eller ett mynt. Gravarna lades i väst-östlig riktning enligt kristen sed. Men brandgravskicket fanns kvar.

På Lunda/Berga-gravfältet Raä 34 har 37 vikingatida skelettgravar undersökts men där finns även 37 vikingatida brandgravar. Den yngsta brandgraven kan dateras till 1100-talet. Detta innebär att det var valfritt att välja religion - hedendom eller kristendom - under hela vikingatiden (800-1050 e.Kr.).

En viking med kristen övertygelse blev begravd obränd (A73, Raä 34, Lunda/Berga). Skelettet ligger i väst-östlig riktning med huvudet i väster. Kanske han blickar mot ljuset i öster?

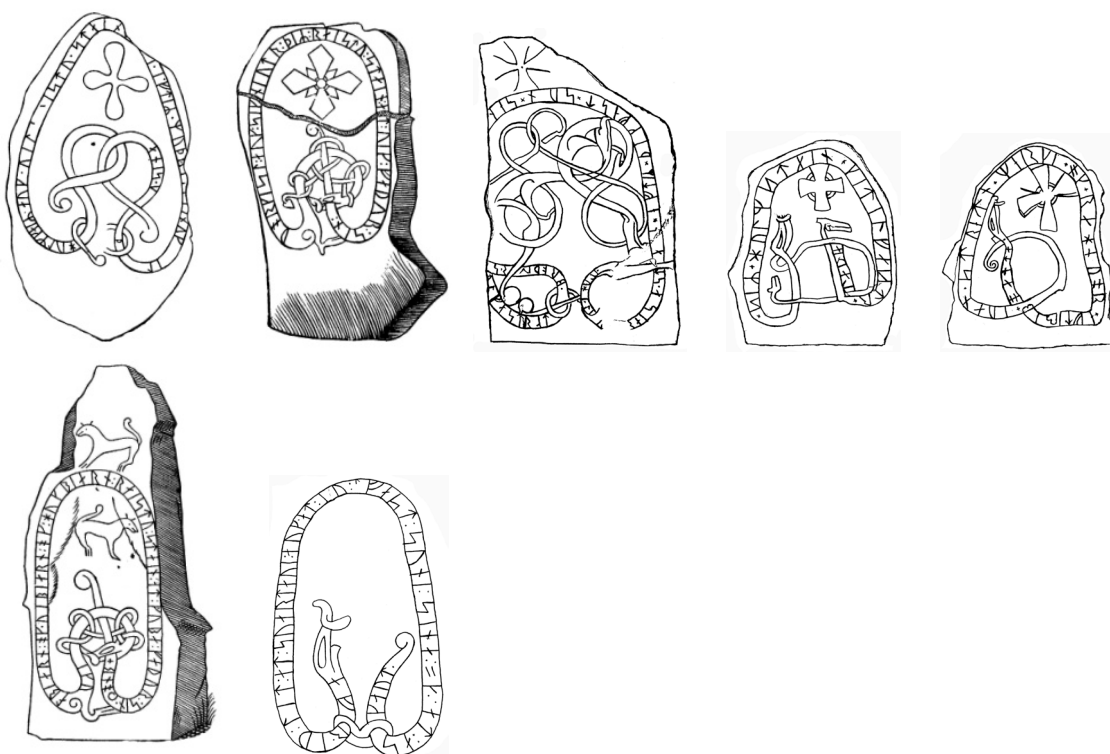
Runstenarna på Lovö

På Lovö finns 7 runristningar/runstenar. De flesta står nu på kyrkogården. En ristning finns på en berghäll vid Edeby intill en väg och ett gravfält.

Runstenarna på Lovö är främst minnesmärken efter avlidna. På andra runstenar omnämns ibland vikingafärder eller gårdsköp eller brobyggande eller släktingar som dött i främmande land.

På runstenarna på Lovö finns de första namnen på Lovöbor. Sammanlagt finns 20 namn på de 7 stenarna. Dessa är:

Holmger, Vile, Torgils, Signjut, Vig, Illuge, Tingfast, Ullfast, Holmsten, Kettilfast, Johan, Rangvor, Ingelbjörn, Vibjörn, Hugbjörn, Gubbe, Åsfrid, Svarthövde, Julfast och Åsgöt.

Kyrkan på Lovö byggdes på 1180-talet. Troligen fanns där tidigare en träkyrka.

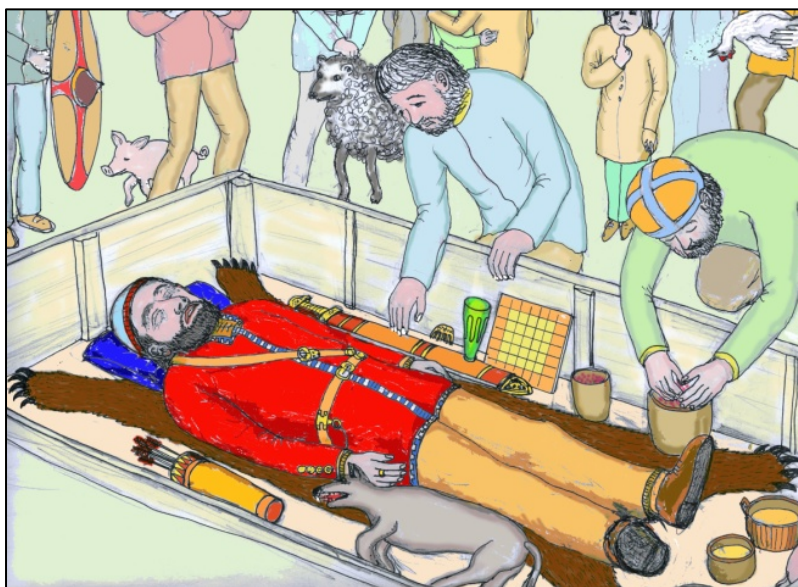
Tre rika kammargravar vid Viken

Vid Viken (Raä 57) i NÖ delen av Lovö finns tre kammargravar (G1, G3, G12) från folkvandringstiden (400-550 e.Kr.). Kammargravar är ovanliga. De är nedgrävda timrade gravrum (obrända) för rika personer som hade makt och goda kontakter med omvärlden.

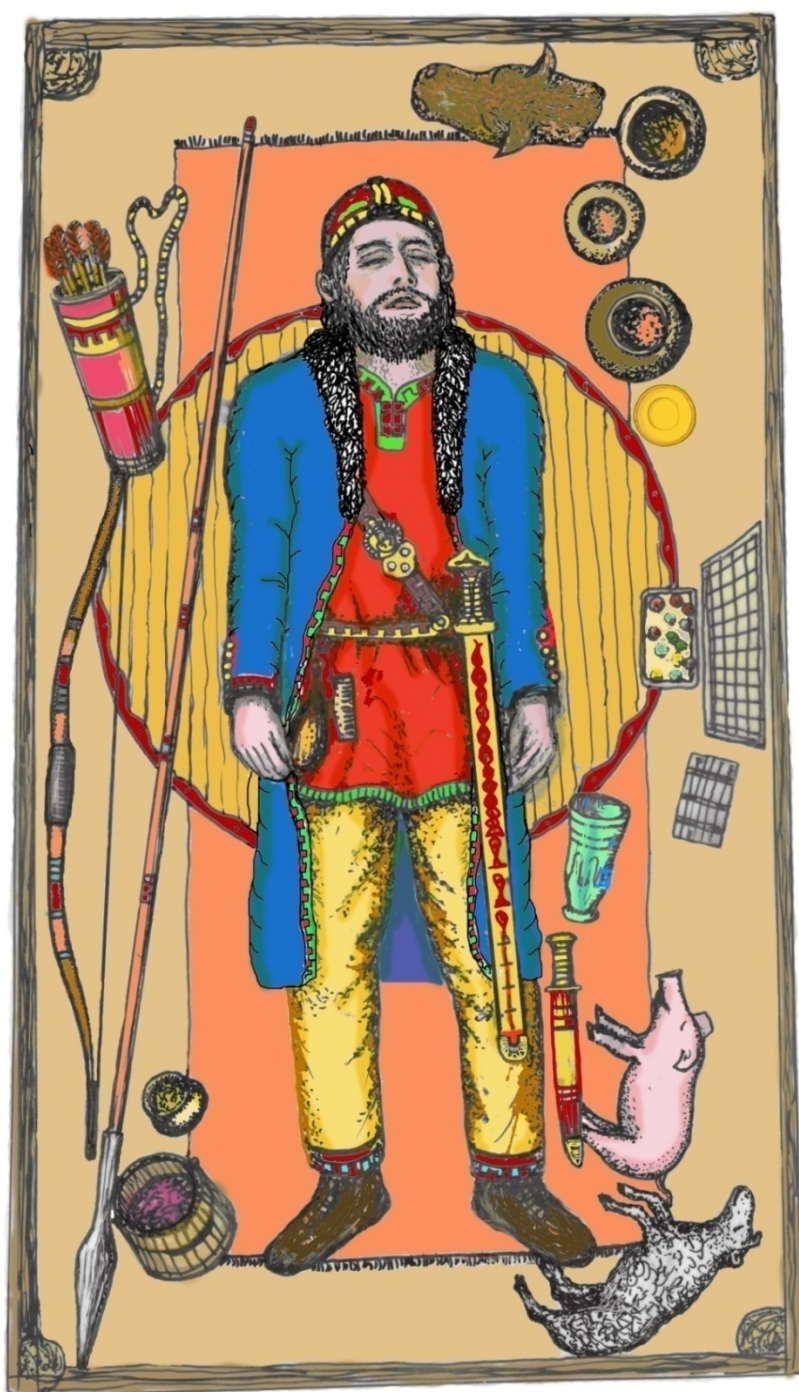
De fyndrika gravarna plundrades bara inom några årtionden men en del fynd blev kvar, bl.a. fragment av vapen, svärd, spjut, sköld, pilspetsar, fina dräkt detaljer, spel och dryckeskärl av glas samt delar av djur.

Förgyllda agraffknappar och doppsko från svärdsskida.

Mannen i en av kammargravarna (G12) blev begravd på en björnfäll och fick rikligt med gravgåvor. Det mesta rövades bort vid plundringen.

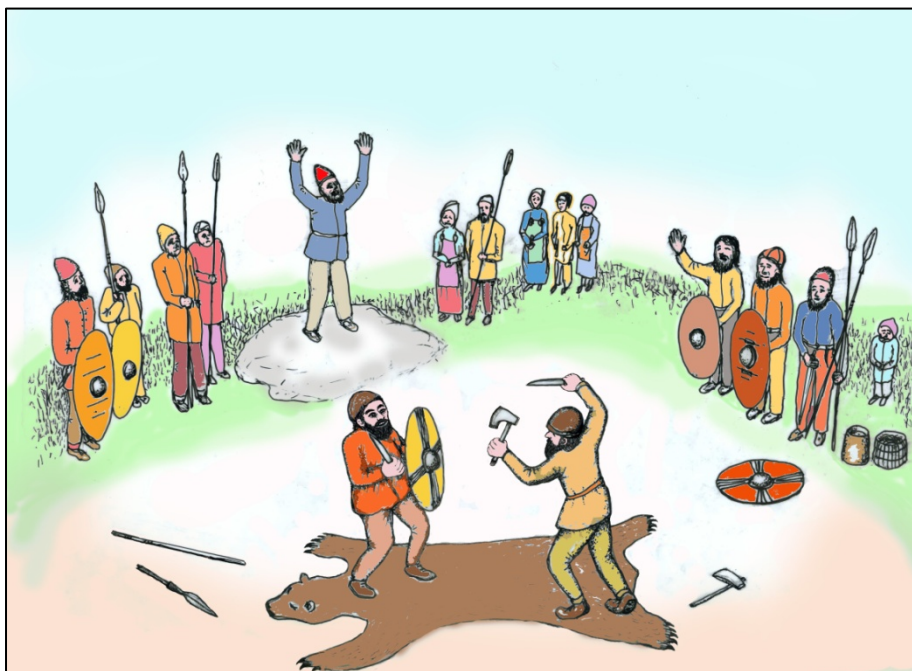

I en av kammargravarna (G3) låg en äldre man på sin sköld. Han hade flera vapen, så som svärd, spjut, bilbåge/pilar och huggkniv. I graven fanns också en glaskägare, ett bronsfat, spelbräde, spelbrickor av horn, laggkärl och ett ungt får och ett ungt svin samt kotänder. På klädedräkten fanns bl.a. förgyllda agraffer(häktespännen). Rekonstruktionsförslag.

Den fyndrikaste graven på Lovö - krigargraven A2, Raä 34, Lunda/Berga – dog han i holmgång?- en rättstvist.

Trots att den vikingatida brandgraven A2 på Raä 34 Lunda/Berga var plundrad var den ändå mycket fyndrik. Den innehöll tre sköldbucklor, tre spjutspetsar, en skäggyxa, järnpilspetsar, vågskål och viktlo, två laggkär (trähinkar) med järnhankar, smycken, hästutrustning och vagnsutrustning m.m.

Under vikingatiden fanns en rättskipning vid rättstvist som kallas *holmgång*. Det innebar att man fick utkämpa rättstvisten med vapen på en utbredd fäll och man fick tre omgångar av sköldar till sitt försvar. Mannen i A2 har tre sköldar och tre spjutspetsar och flera vapen med sig i graven. På två av de tre sköldbucklorna (som skyddar handen) finns slagmärken från ett eggvapen. Kan denna man ha dött i en holmgång?

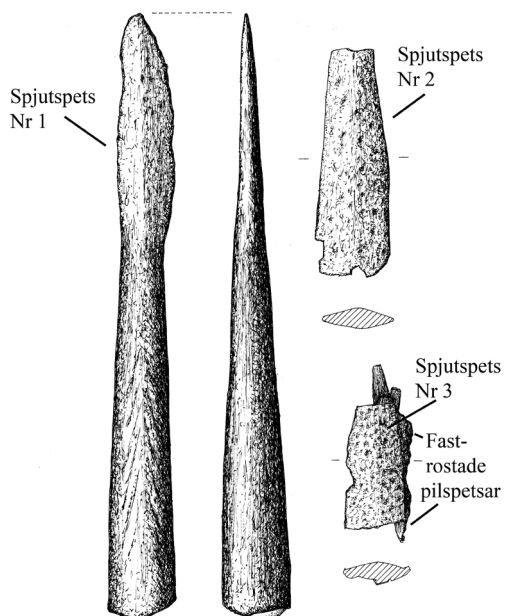

Kan mannen i krigargraven A2 ha dött i en s.k. holmgång? - en rättskipningsprocess.

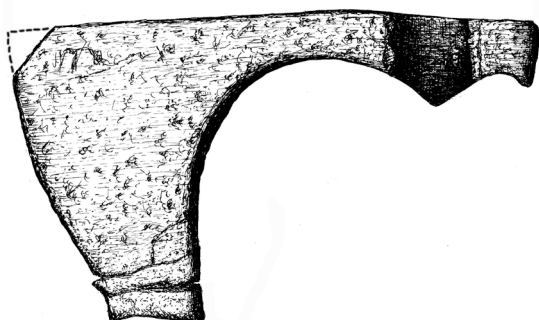
Vapen i krigargraven A2, Raä 34

Tre spjutspetsar av järn

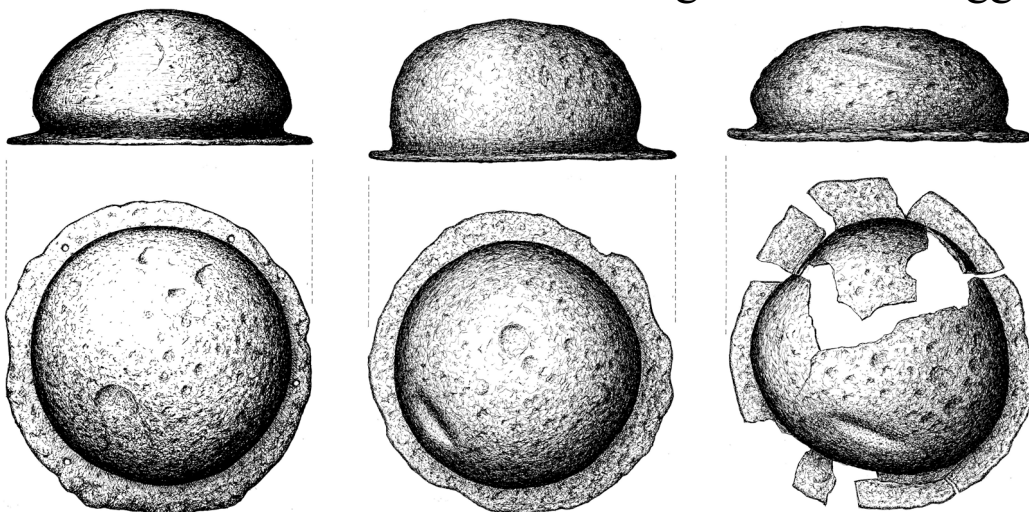
De tre spjutspetsarna
och fastrostade pilspetsar

Skäggyxa av järn

Tre sköldbucklor av järn (två har slagmärken från eggvapen)

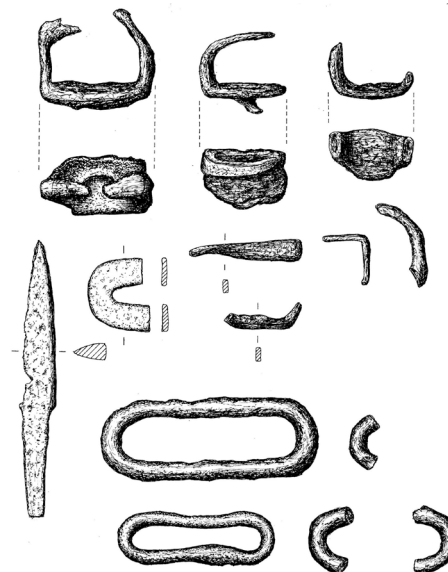
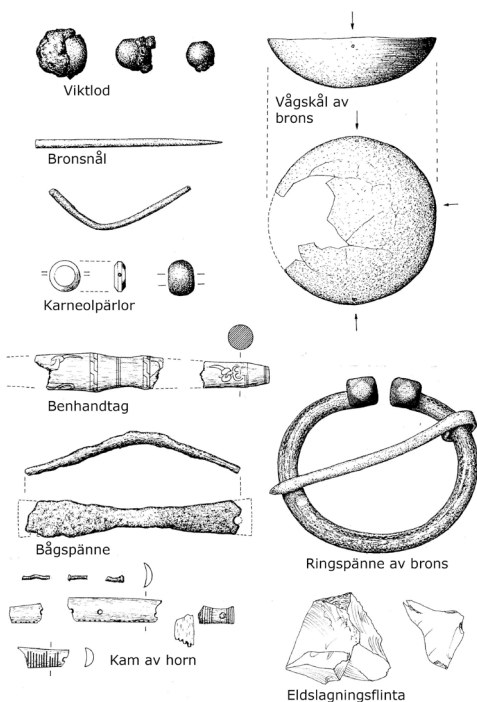
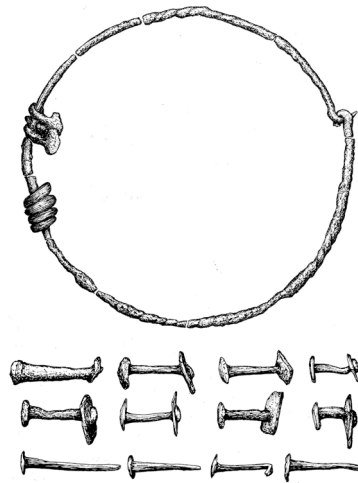
Fler fynd i krigargraven A2.

2

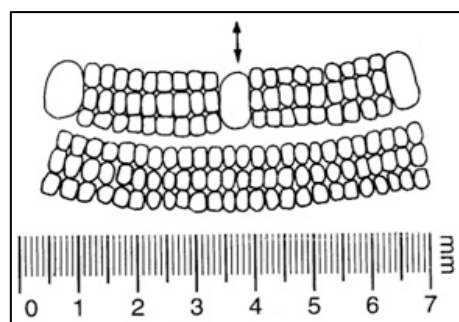
Selbågskrön (förgyllt), två laggkär, Torshammarring, båtnitar, tre viktlo, vågskål, bronsnål, två karneolpärlor,

benhandtag, bågsparne av järn, ringsparne av brons, hornkam, eldslagningsflinta, hästbroddar, kniv, länkar till hästutrustning, keramikkär, brända ben från två människor, hund, häst, svin, får/get, katt, hare, fisk.

Den lilla flickan med 600 pärlor (Raä 13:31)

På Söderbygravfältet Raä 13 finns en vikingatida barngrav (A31) med en flicka som bara var högst 7 år gammal. Hon har fått med sig smycken, redskap och ovanligt många pärlor, ca 600 stycken, varav 140 smält samman på brandbålet och som visar hur de suttit intill varandra, *där talet 3x9 ingår*. Även silvermynt har suttit i pärlhalsbandet. I mitten av graven låg ett gravklot. Bland de brända benen fanns en tupp.

De sammansmälta pärlorna visar att *talmystiken* fanns med även i vardagslivet. *Nio-talet* omnämns ofta i de isländska sagorna vid gränstillstånd och i kampen mellan liv och död.

Bilder från grävningarna

En skolklass på besök.

De brända benen analyseras.

En blå glaspärla.

Ett keramikkärl kommer fram.

Keramikkärlet grävs ut.

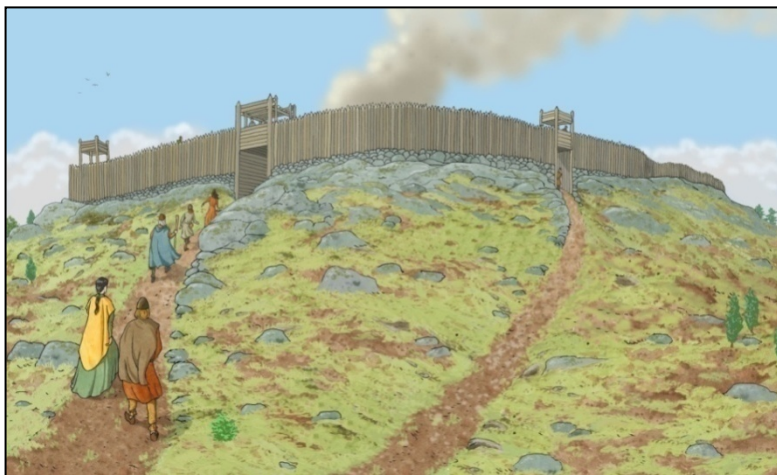

Ett svärd penslas fram – den enda hela svärds klingan på Lovö.

Fornborgen på Lovö

På Lovö finns en fornborg (Raä 20) belägen på ett berg vid Lunda intill Mälaren. Den utgörs av en svagt svängd stenmur ca 105 m lång med ett öppet bergsstup i söder mot Mälaren. Borgen har troligen anlagts under romersk järnålder eller äldre folkvandringstid. Arbetsinsatsen vid bygget av en fornborg var enorm och tyder på stort ledarskap, målmedvetenhet och god organisationsförmåga.

I NÖ-delen har ett provschakt undersökts som visade att borgvallen utgjorts av en längsgående 2,4 meter bred palissad fylld med sten och sand. C14-dateringar visar att borgen brann under folkvandringstid (500-talet e.Kr.). Hettan vid branden var så hög att sandfyllningen delvis var sintrad (glasklumpar). Flera andra borgar i Mälaronrådet har också brunnit under samma tid vilket kan ha berott på oroligheter i samband med förändrade maktstrukturer i samhället.

*Fornborgen på Lovö så som den kan ha sett ut.
En längsgående träpalissad var 2,4 meter bred och fylld
med grus och sten. Borgen brann med hög hetta under
folkvandringstid. Bildidé: Bo Petré. Tecknare: Ulf
Ragnarsson.*

Några ovanligare fynd från gravarna på Lovö

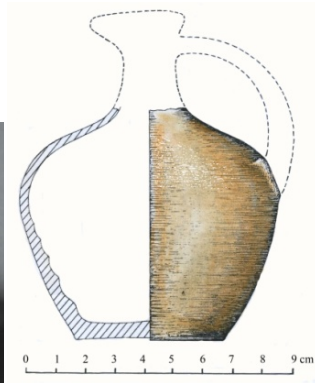
Bulle med inbakad sten. (Söderby).

Bokpärla med korsornamentik.

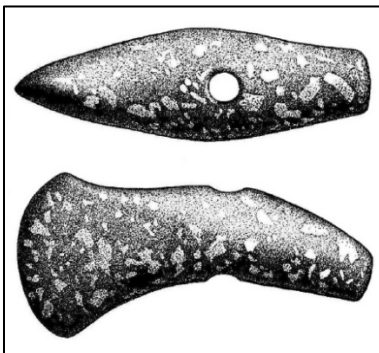
Elfenbensring från Indisk elefant.

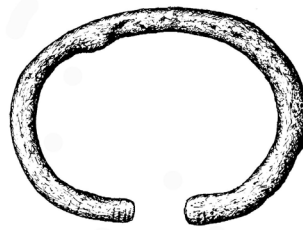
Unikt drejat importerat kärl med hank.

Stylusgubbe med T-kors? Ett skrivredskap.

Ceremoniyxa (rek.) av porfyritisk bergart.

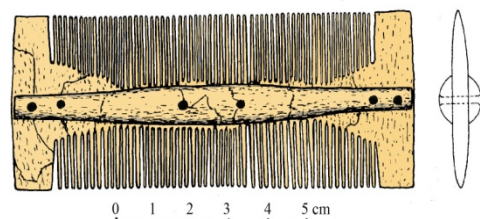
Järnarmring från bronsålder.

Miniflöjel från modellskepp? (Söderby).

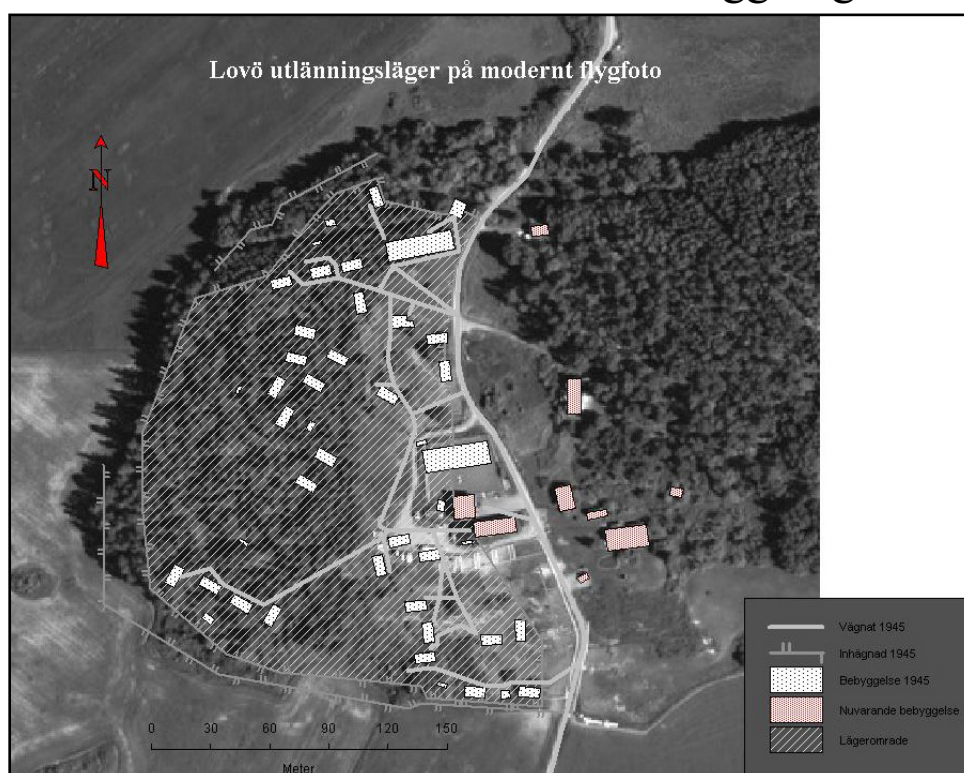
En "blå dam" med droppformiga pärlor, 700-tal. (Söderby).

Dubbelkam från 1100-talet i en brandgrav (Lunda/Berga).

Flyktingförläggningen från andra världskriget i Söderbyskogen

Under åren 1944-1946 fanns en flyktingförläggning i Söderbyskogen. Den bestod av ett 40-tal byggnader varav 30 var baracker med 10 sovplatser i varje. Sammanlagt satt ca 1000 personer här under åren. Flyktingarna kom främst från Baltikum men även från Rumänien. Förläggningen revs 1946.

Flyktingförläggningen i Söderbyskogen på gravfältet Raä 28. Kartan upprättad 2006-05-30 i ett examensarbete av Joakim Schultzen.

Vid undersökningen av gravfältet Raä 28 berördes delar av flyktingförläggningen. Stensatta vägar och rester från barackerna (cementplintar) samt vardagsfynd finns kvar i jorden, t.ex. diverse husgeråd, skor, handväskor, porslin, glas, tandkrämstuber, medicinflaskor, parfymflaskor (t.ex. 4711), konservburkar etc. som visar lite av livet i barackerna.

Exempel på fynd från flyktingförläggningen i Söderbyskogen.

En cementplint undersöks.

Fynd från barackområdet.

Silveretui och smycke.

En sminkdosa med kvarvarande innehåll (puder).

En tallrik med texten "MADE IN SOVIET UNION"

Tyska mynt var gömda i en grop utanför en av barackerna.